

Motion till riksdagen 2019/20:2740

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

Sverige hör hemma i demokratiernas försvarsförbund

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ansöka om medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som Natomedlem ska verka för att ett demokratikrav införs i Nato och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

2019 markerar det år då Sverige till slut åtnjöt en bred parlamentarisk samsyn kring att vi lever i en militärt och politiskt orolig tid. Åtgärder i form av kraftigt ökade anslag till försvarets olika funktioner har nu påbörjats för att bryta trettio år av nedmontering inom militären och det civila försvaret. Det är nu dags för nästa paradigmskifte inom svensk försvarspolitik. Det är dags att vi uppnår en parlamentarisk majoritet gällande att Sverige behöver ett fördjupat samarbete med andra länder för att uppnå långvarig fred och frihet. Liberalerna har i drygt tjugo år drivit frågan om ett Natomedlemskap; i början var vi helt ensamma. Under Liberalernas tid i regering 2006–2014 drev vi frågan, utan framgång. I skrivande stund är hälften av riksdagens partier för ett sådant medlemskap. När riksdagen nu är ense om hotbilden, bör den dessutom inse att oaktat ekonomiska medel så kan Sverige inte ensamt försvara sig mot en fientlig stormakt, inte ensamt, men tillsammans med andra demokratiskt allierade. Sverige hör hemma i demokratiernas försvarsförbund.

Hotbilden mot Sverige

Att Ryssland utvecklats i allt mer aggressiv riktning måste styra våra säkerhetspolitiska vägval. Sedan sekelskiftet har Ryssland gått från en lovande demokratisk utveckling till

att bli en auktoritär stat som har invaderat två andra europeiska länder. I och med den ryska aggressionen mot Georgien 2008 sänktes den ryska tröskeln för att använda militärt våld i närområdet rejält. Sedan dess har en stor militär upprustning pågått. Senare års ökade repression mot det civila samhället, hot mot journalister och kränkningarna av hbtq-personers rättigheter visar att den politiska utvecklingen på ett alarmerande sätt går åt fel håll. Den ökande ryska militära förmågan och brutaliseringen av det ryska ledarskapet i kombination med den pågående försvagningen av demokratiska strukturer är en riskfaktor. Sverige behöver vidta både förebyggande åtgärder, skärpta sanktioner och mjuka insatser för att skydda svenskars frihet, men också bidra till att förbättra förutsättningarna för ett framtida demokratiskt Ryssland, något vi beskriver mer ingående i partiets Rysslandsmotion.

Rysslands stormaktsambitioner har under de senaste åren tagit sig uttryck i aggressiva påtryckningar gentemot länder i närområdet som Moldavien, Armenien, Georgien och inte minst Ukraina. Fortfarande är två georgiska regioner under rysk ockupation. Den ryska aggressiviteten nådde en ny gräns då Ryssland i mars 2014 gick in med militär och annekterade Krimhalvön. Det ryska agerandet förklarades med behovet av att försvara den ryska minoritetens rättigheter. I själva verket handlade det om att säkra strategiska land- och kustområden och hindra Ukrainas integration med väst. Sverige måste verka för att stötta den nya demokratiskt valda ukrainska regeringens strävanden att närma sig Väst Europa och ansöka om ett Natomedlemskap och, på sikt, ett EU-medlemskap.

Det ryska agerandet strider mot såväl internationell rätt som de avtal som Ryssland ingått. Införlivandet av Krim är ett öppet brott mot internationell folkrätt och hotar den säkerhetspolitiska ordning som rått i Europa sedan Helsingforslutakten. Det ryska agerandet kommer att få följder för Europas säkerhetspolitik under lång tid framöver. De skäl som Putin angav för inmarschen i Georgien 2008 och Krim 2014 skulle likaväl kunna återopas mot de baltiska länderna. Efter Rysslands annektering av Krim och Georgien är oron för krig stor i Baltikum. De senaste åren har de baltiska länderna kontinuerligt rapporterat om destabiliseringsattacker från Ryssland, attacker som beskrivs som stresstest för att testa försvararnas kapacitet att möta en angripare. För de baltiska länderna utgör dessutom Sverige en säkerhetspolitisk osäkerhetsfaktor. De baltiska länderna vet inte var Sverige står, ifall Ryssland skulle angripa, och vår låga kapacitet att försvara luftrum och Gotland utgör en svag punkt i en situation då Nato måste försvara Baltikum. I valet mellan baltisk demokrati och en auktoritär rysk regim får Sverige aldrig någonsin tveka.

FOI beskriver hur Ryssland uppnått en regional militär överlägsenhet i norra Europa. Ryska stridskrafter uppvisar ett mer aggressivt militärt övningsmönster över Östersjön och vi har sedan 2014 sett hur den militära aktiviteten i och runt Östersjön ökat. Vi har bortom allt rimligt tvivel enligt Försvarsmakten upplevt en bedömd ubåtskränkning. Vårt land, liksom våra nordiska grannländer, har utsatts för upprepade ryska kränkningar i luften och till sjöss. Ryssland genomförde i mars 2013 simulerade kärnvapenattacker mot Sverige och under 2018 fick Iskandermissiler en fast placering i Kaliningrad. Det innebär att stora delar av Sverige kan nås av ryska massförstörelsevapen – vi kan inte hantera den situationen själva.

Ett Natomedlemskap säkerställer fred och frihet tillsammans med andra länder som sedan andra världskrigets slut har försvarat det fria Europa. Ett medlemskap i Nato skulle skapa förutsättningar för ett djupt och förtroendefullt samarbete med de övriga nordiska och baltiska länderna. Vi skulle vara med och fatta beslut i stället för att

passivt invänta andras ställningstaganden. Vi skulle, precis som övriga medlemmar, också ha vetorätt när det gäller beslut om nya insatser.

Självklart har Ryssland länge utgått från att Sverige kommer att samverka med Nato i kris såväl som krig. Vårt försvar är helt förberett och anpassat till nära samarbete med Natoländerna. Samtidigt saknar vi den säkerhet som enbart följer med ett medlemskap. Vi befinner oss i ett säkerhetspolitiskt ingenmansland. Å ena sidan har vi ingen trovärdig alliansfrihet, å andra sidan inte heller några säkerhetsgarantier. Det är en mycket farlig position för ett litet land med ett utsatt geostrategiskt läge.

Liberalerna krävde i de förhandlingar om försvarsbeslutet som fördes under 2015 att regeringen skulle utreda ett Natomedlemskap. I stället kom regeringen och Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna överens om en allmängiltig säkerhetspolitisk utredning om för- och nackdelar med Sveriges internationella samarbeten i stort – i princip detsamma som Tomas Bertelman redan gjort.

Trots att försvarsbeslutet 2015 ville undvika en utvärdering av den militära alliansfriheten är den samlade bilden i den nya utredningen att Sverige omedelbart bör överge denna för att gå med i Nato. Utredaren, ambassadör Krister Bringéus, pekar där på det faktum att Sverige inte kan försvara sig självt och att det för att vi ska kunna få hjälp krävs ett Natomedlemskap. Slutsatsen är att det stärker inte bara den svenska nationella säkerheten utan också stabiliteten och förutsägbarheten i hela Östersjöregionen. Det är nu dags för Sverige att ta nästa steg. Regeringen samt de fyra borgerliga partierna bör gemensamt utarbeta en färdplan för ett svenskt Natomedlemskap.

En sådan färdplan bör innehålla dels en tidtabell för den formella ansöknings- och beslutsprocessen, dels vilka steg som ska tas under tiden fram till fullt medlemskap vad avser planerings- och stabsförberedelser inom både Försvarsmakten och utrikesförvaltningen.

Inför ett demokratikrav i Nato

För Liberalerna är demokrati, mänskliga rättigheter och frihandel de främsta medlen för att lösa de globala utmaningarna. Vi vill därför exempelvis ställa krav på demokratiska framsteg för att erhålla svenskt bistånd. Vi vill skärpa kraven på demokrati och respekt för mänskliga rättigheter i EU. Vi har infört ett demokratikriterium vid export av krigsmateriel, och vi vill införa ett demokratikrav för medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Samma sak bör även gälla för Nato. En organisation som tillkom för att skydda den västerländska demokratin borde ställa krav på demokrati för medlemskap.

Efter att Sverige blivit medlem i Nato bör vi därför agera för att införa ett demokratikrav i organisationen. Nya medlemsansökningar måste därför, i likhet med inom exempelvis EU, uppfylla liberala grundförutsättningar. Samtidigt bör befintliga medlemsländer granskas vilket bör resultera i att Turkiet lämnar. Under 2000-talet har vi sett hur Turkiet steg för steg har omvandlats till en auktoritär stat. Tidigare fanns förhoppningar om att Turkiet skulle kunna bli en sekulär demokrati som på sikt även skulle kunna ingå i den europeiska gemenskapen. Efter år av islamisering, strypt press och förföljelse av den kurdiska befolkningen verkar den förhoppningen vara ett minne blott. Turkiets medlemskap urholkar Natos demokratitrovärdighet men också organisationens säkerhet, som vi kan se i Syrien där Turkiet och USA indirekt krigar mot varandra.

Framtiden är oviss och vi vet inte vilken utveckling som kommer att ske i flertalet europeiska länder med populistiska regeringar. Ifall demokratiernas försvarsförbund

tummar på demokratin riskerar syftet med organisationen att urholkas. Därför behöver Nato ställa högre krav på demokrati. Samtidigt är ett demokratikrav av högsta betydelse för att hindra länder med diktaturstyren från att släppas in i organisationen. Men det kan Sverige endast påverka om vi är medlemmar.

För Liberalerna är ekvationen entydig. Vi behöver Nato för att garantera tio miljoner svenskars frihet och vi vill att Nato ska bli en mer liberal organisation. För att påverka Natos inriktning och säkerställa vår frihet måste vi därför bli medlemmar.

Fredrik Malm (L)

Allan Widman (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avcı (L)

Mats Persson (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)